

RAPORT Z DIAGNOZY SPOŁECZNEJ DOTYCZĄCEJ KONCEPCJI REWITALIZACJI PAŁACU W MUROWANEJ GOŚLINIE

MUROWANA GOŚLINA, 2025

SPIS TREŚCI

JAK PRZEPROWADZADZILIŚMY DIAGNOZĘ	3
POTENCJAŁ KULTURALNO-SPOŁECZNY GMINY MUROWANA GOŚLINA.....	4
NAJWAŻNIEJSZE INSTYTUCJE, ORGANIZACJE I GRUPY	4
GRUPY SPOŁECZNE	7
DOROŚLI MIESZKAŃCY O PAŁACU. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	10
POTENCJAŁ PAŁACU W MUROWANEJ GOŚLINIE	13
PAŁAC POD LUPĄ. PODSUMOWANIE SPOTKAŃ Z MIESZKAŃCAMI I MIESZKANKAMI	20
MŁODZIEŻ.....	21
DOROŚLI W WIEKU PRODUKCYJNYM.....	27
SENIORZY I SENIORKI	32
PODSUMOWANIE	37

JAK PRZEPROWADZILIŚMY DIAGNOZĘ

Raport stanowi podsumowanie **diagnozy społecznej – pierwszego etapu konsultacji dotyczących opracowania koncepcji rewitalizacji pałacu w Murowanej Goślinie**. Proces konsultacyjny został zaplanowany jako działanie partycypacyjne, którego celem było **rozpoznanie potrzeb, oczekiwań i potencjałów związanych z przyszłym użytkowaniem oraz zagospodarowaniem pałacu**, z uwzględnieniem perspektywy mieszkańców oraz kluczowych interesariuszy lokalnych.

Celem konsultacji było **zebranie opinii różnych grup społecznych oraz wspólne wypracowanie kierunków rozwoju funkcji pałacu**, tak aby planowana rewitalizacja odpowiadała na realne potrzeby społeczności lokalnej i wpisywała się w istniejące działania społeczne, kulturalne i integracyjne realizowane na terenie gminy.

Etap diagnostyczny przeprowadzony w miesiącach listopad i grudzień 2025 roku obejmował **zestaw komplementarnych metod badawczych**, łączących analizę danych zastanych z badaniami jakościowymi i ilościowymi oraz analizą przestrzenną. W jego ramach przeprowadzono:

- › analizę istniejących dokumentów strategicznych oraz danych sprawozdawczych z działalności instytucji społecznych i kulturalnych,
- › mapowanie interesariuszy instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych prowadzących działania na rzecz mieszkańców i mieszkank,
- › 4 warsztaty badawcze z osobami realizującymi działania społeczne, kulturalne i integracyjne oraz z ich odbiorcami – młodzieżą, osobami dorosłymi i seniorskimi,
- › 4 spaceru badawcze po pałacu i jego najbliższym otoczeniu, ukierunkowane na identyfikację potencjałów przestrzennych,
- › ankietę online skierowaną do mieszkańców i mieszkank gminy, dystrybuowaną za pośrednictwem kanałów informacyjnych gminy oraz lokalnych liderów społecznych.

Zastosowanie różnorodnych metod badawczych pozwoliło na **wielostronne ujęcie problematyki rewitalizacji pałacu**, uwzględniające zarówno kontekst instytucjonalny i przestrzenny, jak i społeczne potrzeby oraz oczekiwania mieszkańców i mieszkank. Niniejszy raport podsumowuje wnioski z etapu diagnostycznego i stanowi **punkt**

wyjścia do dalszych prac nad koncepcją rewitalizacji pałacu w Murowanej Goślinie, w tym do formułowania rekomendacji funkcjonalnych i programowych.

W raporcie podsumowujemy wyniki zebrane za pomocą poszczególnych narzędzi badawczych.

Diagnoza i raport zostały przeprowadzone i opracowane przez Pracownię Zrównoważonego Rozwoju z Torunia.

POTENCJAŁ KULTURALNO-SPOŁECZNY GMINY MUROWANA GOŚLINA

Murowana Goślina jest gminą **społecznie aktywną**, o **stabilnej sytuacji gospodarczej** (niskie bezrobocie) i z **wyraźnymi wyzwaniem demograficznymi** (starzenie się społeczeństwa, rosnąca liczba osób wymagających wsparcia).

Raport o Stanie Gminy pokazuje, że samorząd prowadzi **konsultacje społeczne** (102 osoby, 7 warsztatów w 2024 r.), integruje planowanie strategiczne (łączyć strategię z planem ogólnym), posiada **dobrze rozwiniętą sieć instytucjonalną**.

NAJWAŻNIEJSZE INSTYTUCJE, ORGANIZACJE I GRUPY

Analiza kluczowych dla gminy dokumentów, czyli:

1. Raportu o stanie gminy Murowana Goślina (2024),
2. Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji Usług Społecznych (LPDI),
3. Wykonania budżetu Ośrodka Pomocy Społecznej za 2024 r.,
4. Sprawozdania z wykonania budżetu instytucji kultury za 2024 r.

wykazała, że jednym z **najważniejszych aktorów społecznych** działającym głównie w trybie interwencyjno-usługowym jest **Ośrodek Pomocy Społecznej** (dalej – OPS).

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

W 2024 roku OPS zrealizował wydatki na poziomie **ponad 11 mln zł**, co czyni go **największą jednostką realizującą zadania społeczne w gminie**.

Do zadań OPS-u należy przede wszystkim:

- realizacja świadczeń (ok. 11 mln zł budżetu),
- usługi opiekuńcze, asystenckie i piecza zastępcza,
- programy przeciwdziałania samotności, depresji i uzależnieniom.

OPS pełni podwójną funkcję:

1. **instytucji interwencyjnej i osłonowej,**
2. **instytucji rozwojowej,**

stopniowo poszerzającej ofertę usług wspierających samodzielność mieszkańców i mieszkańek. Jak powiedziała jedna z pracownic OPS-u obecna na konsultacjach społecznych – “moglibyśmy pomagać jeszcze większej liczbie osób, gdybyśmy mieli większe możliwości lokalowe”.

Jednym z najważniejszych obszarów działalności OPS-u są **usługi opiekuńcze i wsparcie seniorów**, realizując model świadczenia pomocy blisko domu zamiast opieki instytucjonalnej. Drugim najważniejszym obszarem, którym zajmuje się OPS są działania związane z **pieczą zastępczą i pracą z rodziną**.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Murowanej Goślinie to **instytucja o dużej skali działania i rosnącej roli strategicznej**.

INSTYTUCJE KULTURY

Drugim ważnym aktorem społecznym są **instytucje kultury** działające na terenie gminy, czyli **Centrum Kultury i Sportu (CKiS) oraz Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy im. Bonawentury Graczyńskiego w Murowanej Goślinie**. Analiza wskazanych dokumentów oraz stron internetowych tych instytucji pokazuje, że kultura w gminie jest obecna i odpowiada na potrzeby większości grup społecznych.

CENTRUM KULTURY I SPORTU

Organizuje duże wydarzenia kulturalne i sportowe, dba o integrację mieszkańców i mieszkank (m.in. Majówka, Jarmark św. Jakuba, Dożynki, Półmaraton Murowana 10) i zaprasza do wspólnych działań międzypokoleniowych. Ma w użytkowaniu kilka pomieszczeń w pałacu wykorzystywanych na zaplecze techniczne. Organizuje imprezy i wydarzenia cykliczne oraz jednorazowe (jak koncerty, konkursy, festiwale, kino letnie czy pokazy spektakli teatralnych). Centrum współpracuje z lokalnymi zespołami, posiada **rozbudowaną ofertę zajęć stałych** (edukacyjnych, artystycznych i sportowych), **adresowanych do dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów**, a jego oferta warsztatowa ma **charakter zarówno regularny, jak i sezonowy**.

BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Koncentruje się na działalności czytelniczej i edukacyjnej, łącząc tradycyjne funkcje biblioteczne z nowoczesnymi formami aktywizacji mieszkańców i mieszkank: pełni tradycyjną funkcję wypożyczalni książek, rozwija ofertę programową związaną z kulturą, edukacją i animacją kultury, realizuje akcje promujące czytelnictwo adresowane do różnych grup wiekowych – od dzieci po seniorów, udostępnia rozwiązania cyfrowe dla czytelników.

Co ważne w kontekście prowadzonej diagnozy, Biblioteka udostępnia przestrzeń dla organizacji pozarządowych i **pełni funkcję „trzeciego miejsca”** – zapewnia cichą, codzienną i dostępną przestrzeń dla mieszkańców i mieszkank. Jednocześnie jej zasoby i możliwości są ograniczone, przez co nie jest ona w stanie kompleksowo odpowiedzieć na potrzeby grup społecznych gminy.

ORGANIZACJE SPOŁECZNE ORAZ GRUPY NIEFORMALNE

Osobną uwagą należy objąć organizacje społecznej i niezrzeszonych mieszkańców. Organizacje pozarządowe w Murowanej Goślinie mają **charakter głównie lokalny**. Są silnie zakorzenione w: sołectwach (KGW i inicjatywy mieszkańców i mieszkank 23 sołectw należących do gminy), konkretnych grupach społecznych (jak seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, miłośnicy sportu, kultury) i działaniach sąsiedzkich.

W Murowanej Goślinie gmina **aktywnie współpracuje z NGO** (program współpracy, konkursy). NGO-sy realizują zadania publiczne, a ich współpraca z gminą i należącymi do niej jednostkami ma charakter **projektowy i zadaniowy (jak wydarzenia i zajęcia sportowe, kulturalne, historyczne czy integracyjne)**. Jednocześnie brakuje **współpracy organizacji pomiędzy sobą**. Organizacje rzadko działają wspólnie – wiele inicjatyw funkcjonuje równolegle wobec siebie, a nie sieciowo.

Organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy niezrzeszeni w Murowanej Goślinie stanowią ważny kapitał społeczny gminy. Ich aktywność jest realna i różnorodna, jednak rozproszona i niewystarczająco zintegrowana. Mieszkańcy **potrafią się organizować**, ale ich działania są **rozproszone przestrzennie**, brakuje im **jednego miejsca spotkań i współpracy międzysektorowej**.

GRUPY SPOŁECZNE

SENIORZY

Osoby seniorskie mają **najbardziej spójną i rozwiniętą ofertę i są bardzo aktywną grupą mieszkańców**. W gminie funkcjonuje Klub Seniora „Zacisze” i Goślińskie Stowarzyszenie Seniorów. Działa także Karta Seniora. Realizowane są usługi opiekuńcze, asystenckie i wytchnieniowe. Instytucje kultury organizują wydarzenia dedykowane seniorom, inicjują także działania międzypokoleniowe.

Seniorzy i seniorki w Murowanej Goślinie są grupą strategiczną, najlepiej rozpoznaną i najbardziej konsekwentnie wspieraną przez gminę. Polityka wobec seniorów łączy wsparcie opiekuńcze z aktywizacją społeczną i kulturalną, zgodnie z zasadami deinstytucjonalizacji. Jednocześnie dokumenty wskazują na rosnące wyzwania związane z samotnością, ograniczoną mobilnością i niepełnosprawnością osób starszych, a także nierównym dostępem do oferty, co uzasadnia dalszy rozwój usług środowiskowych i przestrzeni integracyjnych.

DZIECI I MŁODZIEŻ

Dzieci nie są grupą opisywaną tak szczegółowo jak seniorzy i seniorki, jednak ich obecność jest **wyraźnie widoczna pośrednio** poprzez:

- strukturę oferty instytucji kultury,
- proponowane działania edukacyjne i profilaktyczne,
- zajęcia i wydarzenia sportowe i rekreacyjne,
- wydatki OPS związane z rodziną i pieczę zastępczą.

Dzieci funkcjonują w dokumentach przede wszystkim jako **część rodziny, uczestnicy działań edukacyjnych i opiekuńczych oraz odbiorcy oferty spędzania czasu wolnego** CKiS-u oraz Biblioteki. Rzadziej są ujmowane jako **samodzielna grupa społeczna z własnymi potrzebami**.

Dzieci w Gminie Murowana Goślina są istotną, choć pośrednio opisywaną grupą mieszkańców. Oferta skierowana do dzieci jest szeroka i dostępna, koncentruje się na kulturze, rekreacji i edukacji pozaszkolnej. Jednocześnie dzieci funkcjonują głównie jako odbiorcy działań, a ich potrzeby i perspektywa nie są systemowo wyodrębnione w dokumentach strategicznych.

Młodzież natomiast jest **jedną z najłabiej opisanych grup społecznych**. W przeciwieństwie do seniorów i – częściowo – dzieci, młodzież:

- **rzadko występuje jako wyodrębniona grupa osób,**
- pojawia się głównie pośrednio: jako uczniowie, uczestnicy wydarzeń lub adresaci działań profilaktycznych,
- nie jest systemowo ujmowana jako grupa z własnymi potrzebami rozwojowymi, społecznymi i kulturowymi.

Oferta kulturalna dla młodzieży nie jest specjalnie wydzielona i nazwana. Inaczej jest z ofertą sportową – młodzież aktywnie uczestniczy w zajęciach klubowych, szkolnych i wydarzeniach sportowo-rekreacyjnych (jak biegi czy rajdy).

W dokumentach OPS-u młodzież pojawia się głównie jako adresat działań z zakresu profilaktyki uzależnień i działań osłonowych w kontekście problemów rodzinnych, zagrożeń społecznych i interwencji. To grupa widziana przede wszystkim **przez pryzmat ryzyka**, rzadziej jako zasób społeczny. Analizowane dokumenty nie pokazują systemowych działań rozwojowych dla młodzieży, programów wzmacniających ich

samodzielność i sprawczość czy mechanizmów udziału młodych osób w lokalnym życiu społecznym.

Mimo że gmina oferuje dość szeroki wachlarz zajęć i wydarzeń dla dzieci i młodzieży, różnego rodzaju programy profilaktyczne, a także wydarzenia rodzinne i sportowe, to wyraźnie **brakuje oferty współtworzonej przez młodych**. Jest dość dużo wydarzeń, w których młodzież mogłaby wziąć udział, a jednocześnie mało stałych form obecności młodzieży w życiu gminy. Młodzież występuje głównie jako „odbiorca”, nie „współautor”. Sytuacji zdecydowanie nie pomaga **brak osobnej przestrzeni dedykowanej spotkaniom młodzieży**.

Sytuacja wpisuje się w szerszy kontekst ogólnopolski opisany w raporcie *Kultura w życiu dzieci i młodzieży* (2024) opracowanym przez Narodowe Centrum Kultury (zobacz: <https://nck.pl/badania/raporty/raport-skrocony-o-kulturze-w-zyciu-dzieci-i-mlodziezy>).

Wyniki badania pokazują, że młodzi ludzie często nie czują się pełnoprawnymi uczestnikami życia kulturalnego i społecznego, a ich potrzeby, pomysły oraz sposób postrzegania kultury bywają pomijane w działaniach instytucjonalnych. Raport podkreśla znaczenie włączania dzieci i młodzieży w procesy współtworzenia oferty kulturalnej oraz wzmacniania ich sprawczości i decyzyjności. Brak możliwości współtworzenia oraz stałych, bezpiecznych przestrzeni do działania prowadzi do obniżenia zaangażowania młodzieży i poczucia, że lokalna oferta nie odpowiada na ich realne potrzeby.

DOROŚLI W WIEKU PRODUKCYJNYM

Najmniej widoczna w analizowanych dokumentach jest grupa osób dorosłych w wieku produkcyjnym (osoby 30-55 lat), która może stanowić największą i jednocześnie najmniej zorganizowaną w gminie. Są to często rodzice dzieci przychodzących na zajęcia zorganizowane lub wydarzenia i osoby opiekujące się seniorami. Dorośli w wieku produkcyjnym z pewnością uczestniczą w różnego rodzaju wydarzeniach.

Gmina **ma silne zasoby społeczne i instytucjonalne**, jednak wydają się one rozproszone. **Najpełniejsza i najbardziej spójna oferta adresowana jest do osób**

starszych, najstarsza zaś - do młodzieży i dorosłych w wieku produkcyjnym. Wspólnym problemem dla analizowanych grup jest ograniczona przestrzeń spotkań i aktywności, a co za tym idzie warunków do większego rozwoju i współpracy. Mieszkańcy zwracali także uwagę na brak kawiarni w centrum miasta, w której można się spotkać ze znajomymi i wypić kawę w przystępnej cenie.

DOROŚLI MIESZKAŃCY O PAŁACU. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO

Badanie ankietowe było prowadzone między 19 listopada a 15 grudnia 2025 roku, wzięło w nim udział 196 osób. Osoby badane to przede wszystkim mieszkańcy w wieku produkcyjnym (45% w wieku 30-44 lata, 30% - 45-59 lat), stali mieszkańcy gminy (69% deklaruje, że mieszka w gminie ponad 15 lat, a 18% między 6 a 15 lat), a zarazem mieszkańcy miejskiej części gminy (75%), którzy nie działają społecznie na jej rzecz (79%). Wśród osób zaangażowanych w sprawy gminy byli przedstawiciele organizacji pozarządowych (12 osób), pojedyncze osoby badane były sołtysami, radnymi, urzędnikami.

Rozpoczęty diagnozą społeczną proces rewitalizacji pałacu w Murowanej Goślinie jest dobrą okazją do tego, aby przyrzeć się bliżej temu, jak mieszkańcy postrzegają kierunki rozwoju gminy, zaspokajanie przez lokalnych decydentów potrzeb społecznych mieszkańców. **Najsilniejszą i najczęściej artykułowaną potrzebą mieszkańców jest brak ogólnodostępnych miejsc spotkań i integracji społecznej.** Respondenci wielokrotnie podkreślali potrzebę posiadania przestrzeni, w której można swobodnie spotkać się z innymi mieszkańcami, spędzić czas poza domem, porozmawiać, napić się kawy lub uczestniczyć w wydarzeniach lokalnych. Miejsce spotkań miałoby mieć charakter codzienny jak i stwarzać możliwość do podejmowania wspólnie okazjonalnych form aktywności.

Drugą najczęściej wskazywaną kategorią była **oferta kulturalna**, w szczególności odpowiedź na brak kina (często określanego jako kameralne lub studyjne), teatru, koncertów i wystaw. Mieszkańcy zwracali uwagę, że w obecnej sytuacji w celu skorzystania z oferty kulturalnej często muszą dojeżdżać do większych miast, co osłabia lokalne życie społeczne i kulturalne.

Bardzo wyraźnie zaznacza się również potrzeba **klimatycznej kawiarni lub lokalu gastronomicznego**, pełniącego funkcję nie tylko usługową, ale przede wszystkim społeczną. Respondenci wskazywali na brak miejsc „z atmosferą”, otwartych również w godzinach wieczornych, które sprzyjałyby spotkaniom, integracji oraz organizacji kameralnych wydarzeń kulturalnych.

Istotną grupę potrzeb stanowią **przestrzenie dla dzieci i rodzin oraz młodzieży**. Wiele odpowiedzi dotyczyło braku oferty całorocznej, szczególnie w okresie jesienno-zimowym, oraz miejsc, w których dzieci i młodzież mogłyby bezpiecznie i aktywnie spędzać czas po szkole. Jednocześnie zwracano uwagę na konieczność tworzenia przestrzeni międzypokoleniowych, dostępnych również dla seniorów i osób z niepełnosprawnościami.

Mieszkańcy oczekują **wielofunkcyjnej, otwartej przestrzeni łączącej integrację społeczną, kulturę, gastronomię i ofertę dla różnych grup wiekowych**. Tego typu miejsce postrzegane jest jako kluczowy element budowania lokalnej wspólnoty i poprawy jakości życia w gminie.

Tabela 1. Brakujące przestrzenie i miejsca w gminie – kategoryzacja odpowiedzi

Kategoria potrzeby	Rozszerzony opis kategorii (przykłady z odpowiedzi)	Liczba wskazań*
Miejsca spotkań i integracji społecznej	Ogólnodostępne miejsca do spotkań mieszkańców: „miejsce spotkań”, „przestrzeń do integracji mieszkańców”, „miejsce do posiedzenia ze znajomymi”, „wspólna przestrzeń dla społeczności lokalnej”, „miejsce otwarte dla wszystkich grup wiekowych”	~80
Kultura i wydarzenia	Kino (studyjne, kameralne), teatr, sala widowiskowa, koncerty na żywo, recitale, wystawy, galerie, przestrzenie wystawowo-edukacyjne, wydarzenia plenerowe	~65
Kawiarnia / gastronomia z klimatem	Klimatyczna kawiarnia, klubokawiarnia, kawiarnia literacka, kawiarnia z muzyką na żywo, pub „z prawdziwego zdarzenia”, restauracja z domowym jedzeniem, śniadaniownia, miejsce czynne wieczorami	~55

Przestrzenie dla dzieci i rodzin	Sale zabaw, bawialnie („małpi gaj”), kąciaki dla dzieci w kawiarniach, mini kino lub teatrzyk, miejsca zabawy pod dachem, oferta na jesień i zimę, przestrzenie do spędzania czasu z dziećmi	~45
Przestrzenie dla młodzieży	Klub młodzieżowy, świetlica środowiskowa, miejsce po szkole, bilard, planszówki, ping-pong, kręgle, sala taneczna, przestrzeń bez alkoholu, miejsce otwarte popołudniami i wieczorami	~30
Rekreacja i sport	Basen, pływalnia, lodowisko sezonowe, kręgielnia, bowling, ścianka wspinaczkowa, rekreacja ruchowa dostępna lokalnie	~30
Seniorzy i włączenie społeczne	Świetlice dla seniorów, miejsca dziennego pobytu, przestrzenie integracji międzypokoleniowej, miejsca dla osób samotnych i z niepełnosprawnościami, dostępność architektoniczna	~25
Warsztaty, edukacja i twórczość	Przestrzenie warsztatowe (plastyczne, ceramiczne, kulinarne), sale do zajęć edukacyjnych i artystycznych, miejsca dla lokalnych twórców i artystów, warsztaty dla dzieci i dorosłych	~25
Zieleń i przestrzeń publiczna	Parki, miejsca spacerowe, bezpieczne i zadbane tereny zielone, miejsca odpoczynku, „ładny park do pospacerowania”, „duży i bezpieczny park”	~20
Dziedzictwo i funkcje muzealne	Muzeum historii gminy, galeria lokalnych artystów, adaptacja pałacu na cele społeczne i kulturalne, punkt informacji turystycznej, ochrona dziedzictwa kulturowego	~20
Inne potrzeby	Parking, apteka, drogi rowerowe, wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, przestrzenie konferencyjne i networkingowe	~10
Brak zdania / brak potrzeb	„Nie wiem”, „niczego mi nie brakuje”, „wszystkiego brakuje”, odpowiedzi nieprecyzyjne	~10

* Liczby przybliżone – część wypowiedzi obejmowała więcej niż jeden wątek

POTENCJAŁ PAŁACU W MUROWANEJ GOŚLINIE

Największym atutem pałacu i jego najbliższej okolicy jest dla badanych mieszkańców otaczająca go zieleń oraz park miejski. Respondenci bardzo często podkreślali obecność dużej ilości zieleni, starych drzew, ciszę oraz możliwość spacerów i wypoczynku w naturalnym otoczeniu. Park postrzegany jest jako przestrzeń o dużej wartości rekreacyjnej i emocjonalnej, mimo że w wielu wypowiedziach zaznaczano jego zaniedbanie i potrzebę rewitalizacji (warto nadmienić, że Gmina otrzymała dofinansowanie na 1. etap Rewitalizację Parku Miejskiego).

Drugim kluczowym walorem pałacu jest **jego lokalizacja i dostępność**. Mieszkańcy doceniają centralne położenie obiektu, łatwość dotarcia pieszo, dobrą komunikację oraz bliskość innych ważnych punktów miasta

Istotnym elementem pozytywnego postrzegania pałacu jest również **jego wartość historyczna i zabytkowy charakter**. Wiele osób wskazywało na historię miejsca, jego znaczenie dla tożsamości lokalnej oraz osobiste wspomnienia związane z pałacem i parkiem. Architektura budynku, mimo że często oceniana jako zaniedbana, nadal budzi uznanie i traktowana jest jako potencjalna wizytówka miasta.

Jednocześnie w odpowiedziach wyraźnie widoczna jest **ambiwalencja ocen** – obok wskazań dotyczących klimatu, uroku i potencjału, pojawia się znacząca liczba wypowiedzi krytycznych, podkreślających obecny zły stan techniczny pałacu, zaniedbanie otoczenia oraz brak poczucia bezpieczeństwa. Pokazuje to, że pozytywne cechy pałacu są silnie związane z jego lokalizacją, historią i przyrodą, natomiast aktualny stan zagospodarowania ogranicza możliwość pełnego korzystania z tych atutów.

Mieszkańcy **cenią pałac przede wszystkim za to, czym mógłby być**: historycznym, zielonym i centralnie położonym miejscem spotkań i kultury. Wyniki te wyraźnie wskazują, że potencjał przestrzeni jest powszechnie dostrzegany, a jego wykorzystanie zależy od skutecznej rewitalizacji i nadania nowych funkcji publicznych.

Tabela 2. Co mieszkańcy najbardziej lubią / cenią w pałacu i jego bezpośredniej okolicy

Kategoria	Rozszerzony opis kategorii (przykłady z odpowiedzi mieszkańców)	Liczba wskazań*
Zieleń i park	Park miejski, tereny zielone, stare drzewa, duży park, „piękne stare drzewa”, „otoczenie parkowe”, „zielone serce miejscowości”, cisza i spokój, brak ruchu samochodowego	~140
Lokalizacja i dostępność	Centralne położenie, bliskość centrum miasta, łatwy dojazd, możliwość dojścia pieszo, dobra komunikacja, parking w pobliżu, „serce miasta”	~110
Historia i wartość zabytkowa	Historia miejsca, zabytkowy charakter, wiek pałacu, „miejsce naszych przodków”, wartość historyczna, nawiązanie do przeszłości miasta	~75
Architektura i bryła budynku	Architektura pałacu, bryła budynku, „ładny budynek”, „piękna bryła”, „wspaniały architektonicznie”, choć często zaniedbany	~50
Klimat, cisza i atmosfera miejsca	Klimat, urok przeszłości, „ma duszę”, spokój, oddalenie od hałasu, miejsce spacerów i odpoczynku	~45
Potencjał rozwojowy	Potencjał do rewitalizacji, możliwość stworzenia wizytówki miasta, przestrzeń do działań kulturalnych, „gdyby się go odrestaurowało...”, „ma ogromny potencjał”	~40
Przestrzeń i otwartość terenu	Duża przestrzeń, otwarty park, wolny teren wokół pałacu, możliwość zagospodarowania na rekreację, place zabaw, wydarzenia	~30
Dostępność społeczna	Dostępność dla mieszkańców, brak barier architektonicznych, przyjazne otoczenie	~20
Brak pozytywnych skojarzeń /	„Nic”, „na ten moment nic”, „rudera”, „zaniedbany”, „odstrasza wyglądem”, „melina” – wskazania braku elementów wartych docenienia	~35

odpowiedzi negatywne		
Brak zdania / nie znam miejsca	„Nie wiem”, „nie znam pałacu”, „nie byłem w pałacu”	~20

* Liczby przybliżone – część wypowiedzi obejmowała kilka wątków jednocześnie

Odpowiedzi mieszkańców na pytanie o to, co najbardziej przeszkadza lub czego brakuje w pałacu i jego bezpośredniej okolicy, mają **bardzo jednoznaczny i krytyczny charakter**. Najczęściej wskazywanym problemem jest **wieloletnie zaniedbanie techniczne samego pałacu**, który postrzegany jest jako obiekt niszczący, zrujnowany i odstraszający wyglądem. Respondenci wielokrotnie podkreślali, że obecny stan budynku sprawia, że nie pełni on żadnej pozytywnej funkcji publicznej i zamiast być wizytówką gminy, stanowi jego obciążenie wizerunkowe.

Równie silnie akcentowanym problemem jest **nieład i zaniedbanie otoczenia pałacu**, obejmujące zarówno park miejski, jak i bezpośrednie sąsiedztwo obiektu. Mieszkańcy zwracali uwagę na brud, chaos przestrzenny, zaniedbaną zielen, obecność prowizorycznych zabudowań oraz brak elementów małej architektury, takich jak ławki, kwiaty czy estetyczne ciągi piesze.

Bardzo istotnym wątkiem, pojawiającym się w dużej liczbie odpowiedzi, jest **brak poczucia bezpieczeństwa**. Respondenci wskazywali na obecność osób spożywających alkohol, zachowania uznawane za agresywne lub wulgarne oraz obawy związane z poruszaniem się po parku, zwłaszcza po zmroku. Problem ten wzmacniany jest przez **niewystarczające oświetlenie** oraz brak wyraźnie zagospodarowanych i nadzorowanych przestrzeni publicznych.

Wielu mieszkańców podkreślało także **brak jakiegokolwiek aktywnej funkcji pałacu**, co ich zdaniem prowadzi do dalszej degradacji obiektu i jego otoczenia. W odpowiedziach często pojawiała się potrzeba nadania pałacowi funkcji społecznych, kulturalnych lub integracyjnych, takich jak kawiarnia, biblioteka, miejsce warsztatów czy przestrzeń spotkań dla mieszkańców.

Odpowiedzi badanych wyraźnie wskazują, że dokładnie te elementy, które mieszkańcy cenią (zielen, lokalizacja, potencjał historyczny), są dziś niewykorzystane lub osłabione przez zaniedbanie i brak wizji zagospodarowania.

Tabela 3. Co najbardziej przeszkadza mieszkańcom lub czego brakuje w pałacu i jego bezpośredniej okolicy

Kategoria problemu / braku	Rozszerzony opis kategorii (przykłady z odpowiedzi mieszkańców)	Liczba wskazań*
Zaniedbanie techniczne pałacu	Zrujnowany budynek, niszczący zabytek, zły stan techniczny, „rudera”, „melina”, „antywizytówka miasta”, brak remontu, odpadające tynki	~140
Nieład i zaniedbanie otoczenia	Bałagan, brud, śmieci, zaniedbana zieleń, chaos przestrzenny, szopy, garaże, ogródki, brak estetyki	~120
Obecność osób pijących alkohol / poczucie zagrożenia	„menele”, „patologia”, osoby pijące i palące, hałas, wulgarne zachowania, brak poczucia bezpieczeństwa, strach po zmroku	~110
Brak funkcji i życia w pałacu	Brak aktywnej funkcji użytkowej, brak programu społecznego lub kulturalnego, „żeby to żyło”, pustka, niewykorzystany potencjał	~90
Brak zagospodarowania parku i przestrzeni publicznej	Brak ławek, brak kwiatów i rabat, zaniedbany park, brak placu zabaw, brak przestrzeni do siedzenia i odpoczynku	~80
Brak infrastruktury technicznej	Brak chodników, drogi dojazdowej, parkingów, schodów, nieczytelne dojścia, samochody rozjeżdżające park	~75
Brak oświetlenia	Słabe lub brak oświetlenia, „po ciemku strach przejść”, brak bezpiecznych ciągów pieszych	~55
Problemy środowiskowe	Smog, dym z pieców, nieprzyjemne zapachy, zła jakość powietrza zimą	~35
Brak oferty społecznej i integracyjnej	Brak miejsc spotkań, kawiarni, przestrzeni integracji, sal warsztatowych, biblioteki, miejsc dla młodzieży i stowarzyszeń	~60

Niejasna funkcja i brak informacji	Brak informacji czym jest pałac, brak opisu historii, niewyeksponowany obiekt, brak promocji	~30
Zabudowania i sąsiedztwo problemowe	Przylegające bloki, garaże, zabudowania gospodarcze, mieszkańcy pałacu i „dzicy lokatorzy”	~40
Brak toalet i zaplecza	Brak toalet publicznych, brak schronienia przy niepogodzie	~25
Odpowiedzi: nic nie przeszkadza / brak zdania	„Nic mi nie przeszkadza”, „nie wiem”, brak sprecyzowanej odpowiedzi	~20

* Liczby przybliżone – wiele wypowiedzi obejmowało kilka wątków jednocześnie.

Podsumowując, wyniki ankiety pokazują, że pałac i jego otoczenie posiadają dokładnie te walory – lokalizacyjne, przyrodnicze i historyczne – których mieszkańcy najbardziej poszukują w skali całej gminy. Problemem nie jest brak akceptacji dla tego miejsca ani brak pomysłów na jego wykorzystanie, lecz jego obecny stan techniczny, brak spójnej wizji zagospodarowania oraz brak realnych funkcji publicznych. Rewitalizacja pałacu i parku jawi się w tym kontekście nie tylko jako inwestycja w obiekt zabytkowy, ale jako kluczowe działanie społeczne, przestrzenne i wizerunkowe, odpowiadające bezpośrednio na potrzeby i oczekiwania mieszkańców gminy.

Pałac po jego odnowieniu powinien zdaniem osób badanych odpowiadać przede wszystkim na potrzeby:

- integracji mieszkańców i wspólnego spędzania czasu – 26% odpowiedzi,
- rozwoju kulturalnego i artystycznego – 25% odpowiedzi,
- wypoczynku i rekreacji – 18% odpowiedzi,
- edukacji i rozwoju umiejętności - 12% odpowiedzi.

Jest to spójne z tym jakie przyszłe funkcje dla pałacu widzą mieszkańcy oraz jakie konkretne działania proponują.

Funkcje, które powinien pełnić pałac zdaniem badanych to przede wszystkim:

- miejsce spotkań mieszkańców (jak kawiarnia, klub seniora, klub młodzieżowy, klub malucha, sala spotkań) – 20% odpowiedzi,
- centrum kultury (koncerty, wystawy, teatr) – 18% odpowiedzi,
- przestrzeń rekreacyjna i zielona (ogród, pikniki, joga, kino plenerowe) – 18% odpowiedzi,
- centrum edukacyjne (warsztaty, zajęcia dla dzieci i dorosłych) – 16% odpowiedzi.

Wśród szczegółowych rozwiązań pojawiły się: miejsce dla młodzieży, miejsce integracji seniorów, wynajem na imprezy okolicznościowe, kino studyjne, restauracja i sala do organizacji różnych wydarzeń, izba regionalna, izba pamięci, kawiarnia z klimatem, szkoła plastyczna/muzyczna, środowiskowy dom samopomocy, mieszkania wspomagane, sala ślubów i bankietowa, miejsca do pracy, sala zabaw.

Wśród **wydarzeń i działań**, które cieszyłyby się zainteresowaniem mieszkańców gminy pojawiły się:

- wydarzenia dla dzieci i rodzin – 19% odpowiedzi,
- koncerty – 16% odpowiedzi,
- warsztaty / szkolenia – 14% odpowiedzi,
- spotkania mieszkańców – 12% odpowiedzi,
- wystawy artystyczne – 11% odpowiedzi.

Wśród innych propozycji pojawiły się: spektakle, wieczory poetyckie, kino/seanse filmowe, spotkania młodzieżowe, stała ekspozycja muzealna oraz zajęcia rekreacyjne i sportowe.

Odpowiedzi mieszkańców na pytanie dotyczące sposobów zagospodarowania pałacu pokazują bardzo silną zgodność co do kierunku jego przyszłego rozwoju. Dominującą wizją jest przekształcenie pałacu w **wielofunkcyjne centrum społeczno-kulturalne**, które byłoby miejscem codziennej aktywności mieszkańców, integracji międzypokoleniowej oraz realizacji inicjatyw lokalnych. Respondenci wielokrotnie podkreślali, że pałac powinien stać się „sercem miasta” – miejscem otwartym, żywym i dostępnym dla wszystkich grup wiekowych.

Jednym z najczęściej wskazywanych elementów zagospodarowania jest **rozwinięta oferta kulturalna**, obejmująca kino studyjne, salę kinowo-teatralną, koncerty,

spektakle, wystawy oraz wydarzenia plenerowe. Mieszkańcy wyraźnie zaznaczali brak takiej oferty w gminie i wskazywali pałac jako naturalną przestrzeń do jej realizacji, zarówno w formie kameralnej, jak i większych wydarzeń.

Bardzo istotną rolę w proponowanych rozwiązaniach odgrywa **kawiarnia lub inna funkcja gastronomiczna**, postrzegana nie tylko jako usługa, lecz przede wszystkim jako narzędzie integracji społecznej i „ożywiania” przestrzeni. Często pojawiały się propozycje łączenia kawiarni z funkcjami kulturalnymi i edukacyjnymi, takimi jak warsztaty, wystawy czy spotkania autorskie, a także wykorzystania przestrzeni zewnętrznej w formie ogródków letnich.

Silnie akcentowana była także potrzeba stworzenia w pałacu **przestrzeni edukacyjnych i warsztatowych**, przeznaczonych zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dorosłych oraz seniorów. Respondenci proponowali m.in. bibliotekę, czytelnię, sale warsztatowe, szkolenia oraz zajęcia rozwojowe, podkreślając znaczenie uczenia się przez całe życie i rozwijania lokalnych pasji.

Wielu mieszkańców wskazywało na konieczność **łączenia funkcji społecznych z umiarkowaną działalnością komercyjną**, taką jak wynajem sal, sala weselna czy sala ślubów USC, aby pałac mógł częściowo sam finansować swoje funkcjonowanie. Jednocześnie podkreślano, że funkcje komercyjne powinny wspierać, a nie dominować nad społecznym i kulturalnym charakterem obiektu.

Wizja kierunku rewitalizacji pałacu o jakim myślą badani mieszkańcy jednoznacznie odzwierciedla wartości, które ich zdaniem powinien reprezentować działający w przyszłości pałac:

- otwartość i dostępność - 17% odpowiedzi,
- wspólnota i współpraca - 11% odpowiedzi,
- międzypokoleniowość - 11% odpowiedzi,
- troska o dziedzictwo historyczne i kulturowe - 11% odpowiedzi,
- spokój i natura - 11% odpowiedzi,
- rozrywka i konsumpcja - 11% odpowiedzi.

Często w porównaniu do pozostałych wyników pojawiały się także wskazania na: kreatywność i nowoczesność oraz edukację i rozwój (po 10%).

Podsumowując, mieszkańcy widzą pałac jako **otwartą, wielofunkcyjną przestrzeń**, łączącą kulturę, edukację, integrację społeczną, gastronomię, dziedzictwo lokalne i rekreację w parku. Taki model zagospodarowania jest postrzegany jako realne narzędzie wspierania rozwoju społecznego, poprawy jakości życia mieszkańców oraz budowania pozytywnego wizerunku gminy zarówno wśród mieszkańców, jak i odwiedzających.

Taki złożony kierunek rewitalizacji pałacu wymaga zdaniem wielu badanych szerokiego włączenia społecznego na etapie realizacji określania wizji i funkcji przyszłego zagospodarowania pałacu. Badani wskazują, że w proces planowania rewitalizacji pałacu powinni być uwzględnieni wszyscy mieszkańcy - reprezentujący różne grupy wiekowe (46% odpowiedzi). Szczególnie podkreślony został udział dzieci młodzieży (16% wskazań), dorosłych osób pracujących (13% odpowiedzi) oraz lokalnych artystów (9% odpowiedzi).

PAŁAC POD LUPĄ. PODSUMOWANIE SPOTKAŃ Z MIESZKAŃCAMI I MIESZKANKAMI

Spotkania z mieszkańcami i mieszkankami składały się z dwóch części. Pierwszą był spacer badawczy, który miał na celu **pokazanie przestrzeni pałacu oraz jego najbliższego otoczenia**, a także zebranie spostrzeżeń, wstępnych pomysłów i oczekiwań dotyczących możliwych przyszłych funkcji oraz form użytkowania tej przestrzeni w przyszłości. Praca podczas spaceru odbywała się w oparciu o pytania m.in.:

- Jak porusza się nam po tej przestrzeni?
- Co widzimy i słyszymy w pałacu i wokół niego?
- Czy czujemy się tu bezpiecznie i dlaczego?
- Co się tu obecnie dzieje i kto z tego miejsca korzysta?
- Czego tu dziś brakuje, by można było z niego korzystać?
- Jakie funkcje mógłby pałac pełnić w przyszłości i dla kogo?

Drugą częścią spotkania były warsztaty badawcze i wywiady fokusowe pogłębiające pytania zadawane w trakcie spacerów, skoncentrowane wokół pytań:

- Pałac dziś: co tu jest cenne, co zachować, czego brakuje, żeby korzystać z tego miejsca?
- Kto może chcieć korzystać z tego miejsca i po co? Na jakie braki naszej gminy może odpowiadać i jaką może wypełnić lukę?
- Co tu się ma dziać i dla kogo? (funkcje społeczne i działania)

MŁODZIEŻ

W badaniu wzięło udział 16 młodych osób - przedstawicieli i przedstawicielek szkół podstawowych, uczniów i uczennic klas 7 i 8.

Młodzież zwracała szczególną uwagę na potencjał tarasu pałacu, unikatowy klimat i ciekawość historii obiektu, a także możliwość wykorzystania przestrzeni zewnętrznych jako miejsc spotkań i wydarzeń kulturalnych w Murowanej Goślinie. Wypowiedzi i spostrzeżenia młodych osób wskazują na **silną potrzebę zachowania historycznego charakteru pałacu**, przy jednoczesnym wprowadzeniu nowych, współczesnych funkcji. Młodzież zwracała uwagę również na **elementy postrzegane jako nieprzyjazne lub utrudniające korzystanie z tego miejsca**.

Spacer badawczy z grupą młodzieży

Spacer badawczy z grupą młodzieży

Spacer badawczy z grupą młodzieży

Młodzież bardzo docenia **wartość historyczną i estetyczną pałacu**.

Za szczególnie cenne uznaje:

- zabytkowy wygląd zewnętrzny,
- piece kaflowe, stare drzwi, balustrady i zdobienia,
- wysokie pomieszczenia i duże okna,
- klatkę schodową, piwnice i drzwi ze szklanymi elementami łączące korytarz na piętrze,
- „urok miejsca” i jego „stary klimat”. („To miejsce ma klimat dawnych czasów, tego nie powinno się niszczyć”, „Piec kaflowy, stare drzwi – to jest coś wyjątkowego”).

TRUDNOŚCI I OBawy

Jednocześnie pałac jest postrzegany jako zaniedbany i pełniący głównie funkcję magazynu („graciarń”). W trakcie spaceru i warsztatów młodzież wskazywała na liczne **obawy**, które dziś uniemożliwiają im korzystanie z pałacu. **Nie czują się w nim bezpiecznie**. Dostrzegają:

- nierówne podłogi oraz progi,
- uszkodzone, niewzbudzające zaufania balustrady,
- zniszczone sufity,
- brak oświetlenia,
- poczucie braku nadzoru nad pałacem,
- obawy przed przebywaniem w budynku w pojedynkę („Sama bym tu nie przyszła”, „Jest fajnie, ale trochę strach”), doświadczenie niepewności i lęku podczas przechodzenia obok pałacu po zmroku.

Młodzież widzi, że budynek nie jest dostosowany do potrzeb osób starszych, z niepełnosprawnościami i dzieci („trudne schody”, progi). Brakuje w nim ogrzewania i wentylacji. Panuje bałagan, zgromadzone przedmioty są porzucane i przechowywane chaotycznie.

Dodatkowo, pałac odbierany jest jako miejsce „nie do końca dla młodych”.

Spacer badawczy z grupą młodzieży

POTENCJAŁY I ZASOBY

Pomimo trudności młodzież bardzo jednoznacznie wskazywała, że pałac ma **ogromny potencjał społeczny i kulturowy**, który warto z niego wydobyć i go rozwijać.

„To mogłoby być miejsce inne niż wszystkie.”

Największe zasoby pałacu to:

- klimat historyczny (*„Nie wszystko trzeba robić nowoczesne – stary klimat to największa wartość”*),
- różnorodność i wielość pomieszczeń umożliwiająca wielofunkcyjność tego miejsca (na piętrze młodzi widzieliby biura albo zostawili surowy klimat miejsca i wykorzystali je na przestrzeń dla teatru alternatywnego inspirowanego tego typu miejscami w Poznaniu),
- lokalizacja – centrum miasta, blisko parku,
- możliwość połączenia działań wewnątrz z przestrzenią zewnętrzną (taras, park).

PRZYSZŁE FUNKCJE PAŁACU

Młodzież widzi przyszły pałac jako **miejsce dla wszystkich grup mieszkańców**. Szczególnie ważne jest dla nich uwzględnienie funkcji społecznych, kulturalnych i integracyjnych, takich jak:

- miejsce spotkań młodzieży („Nie mamy miejsca, żeby się spotkać – zazwyczaj siedzimy na dworze”, „W kawiarniach jest drogo, tu mogłoby być bardziej dostępne”)
- kawiarenka / kawiarnia (również z tarasem),
- kino w „starym stylu”,
- przestrzeń warsztatowe (zajęcia np. plastyczne, ceramiczne, stolarskie, muzyczne – w tym miejsce na studio muzyczne)
- wystawy, galeria, muzeum historii Murowanej Gośliny,
- przestrzeń dla stowarzyszeń i inicjatyw mieszkańców,
- sala zabaw dla dzieci (z równoległą przestrzenią dla dorosłych),
- wydarzenia kulturalne i rozrywkowe, jak: koncerty, teatr, spotkania, dyskoteki tematyczne.

Warsztaty badawcze z grupą młodzieży

Z wypowiedzi młodzieży bardzo wyraźnie wyłania się **jedna kluczowa potrzeba: bezpiecznego, dostępnego i niedrogiego miejsca spotkań**, w którym młodzi ludzie mogą być razem “tak po prostu”, rozwijać swoje pasje i czuć, że są tutaj mile widziani. **Ogromnie potrzebują miejsca spotkań poza szkołą i domem.**

Młodzież nie oczekuje od pałacu jedynie oferty wydarzeniowej czy warsztatowej. Zależy jej na możliwości korzystania z **miejsca**, które:

- będzie bezpieczne i zadbane,
- zachowa swój historyczny charakter,
- będzie otwarte na różne grupy społeczne,
- da młodym ludziom przestrzeń do bycia razem, spotykania się i współdziałania.

DOROŚLI W WIEKU PRODUKCYJNYM

W badaniu wzięło udział w sumie 29 osób dorosłych w wieku produkcyjnym, w tym nauczycielki szkół podstawowych, radni i urzędnicy, przedstawiciele i przedstawicielki organizacji pozarządowych i instytucji publicznych, a także zainteresowani rozwojem tego miejsca mieszkańcy i mieszkanki, którzy mają w związku z pałacem i parkiem liczne wspomnienia.

Wszystkie osoby zgodnie wskazywały na **wysoką wartość pałacu jako miejsca zabytkowego, o wysokim potencjale, by ponownie stać się sercem społeczności**, odpowiadając na potrzeby mieszkańców gminy Murowana Goślina. Rozmowy skupiały się na wartości historycznej i architektonicznej pałacu oraz konieczności zapewnienia finansowej stabilności miejsca (była to kwestia szczególnie poruszana przez osoby urzędnicze i radnych).

„Cały obiekt jest cenny. To serce miasta, które kiedyś biło.”
„To *genius loci* – na tym powinniśmy budować.”

Za najcenniejsze uznano:

- historyczną architekturę: całą bryłę pałacu i jego lokalizację w centrum miasta, tuż przy parku,

- oryginalną tkanę historyczną (piece kaflowe, kominki, drzwi, sztukateria, taras, renowacja rzeźb na elewacji, w tym dat historycznych i eliminacja wtórnych, nieestetycznych „narośli” z wykorzystaniem istniejącej dokumentacji inwentaryzacyjnej do odtworzenia utraconych detali.
- a także dwupoziomowe piwnice.

Nauczycielki szczególnie podkreślały **klimat miejsca i jego potencjał edukacyjny**, a radni i przedstawiciele urzędu – **funkcjonalny układ parteru**.

TRUDNOŚCI I OBAWY

Zidentyfikowano liczne bariery, które dziś uniemożliwiają korzystanie z pałacu, takie jak:

- wilgoć, zacieki, grzyb,
- zniszczone podłogi, śliskie powierzchnie, progi,
- samowolę instalacyjną i budowlaną, szczególnie na piętrze,
- ogólne zagrzenie i panujący bałagan,
- złe lub niewystarczające oświetlenie, także wokół pałacu i w parku, co zwiększy poczucie bezpieczeństwa (obecnie jest ciemno i niebezpiecznie).

„Trochę ciemno, trochę brzydko, trochę straszy – nie chce się tu być.”

Pałac nie jest dostępny dla osób niepełnosprawnościami i specjalnymi potrzebami. Brakuje windy lub schodotazu – schody prowadzące na piętro są trudne do pokonania, wąskie i strome. Brakuje również sanitariatów, ogrzewania i klimatyzacji, a także porządku.

POTENCJAŁY I ZASOBY

Pałac jest postrzegany jako **miejsce o wyjątkowym potencjale rozwojowym**:

- wskazywano na możliwość stworzenia **domu sąsiedzkiego, miejsca spotkań i działań społecznych**.
- **nauczyciele** szczególnie podkreślali potencjał **edukacyjny i międzypokoleniowy** miejsca, w którym mogłyby się odbywać wystawy, warsztaty, spektakle

teatralne czy seanse kinowe; gdzie młodzież mogłaby się spotykać, rozwijać i budować wzajemne relacje.

- **radni, urzędnicy i przedstawiciele instytucji publicznych** akcentowali natomiast potrzebę **łączenia funkcji społecznych z komercyjnymi**, by obiekt mógł się utrzymać.

Warszaty badawcze z grupą dorosłych (spotkanie otwarte)

PRZYSZŁE FUNKCJE PAŁACU

Wskazywane przez badanych funkcje miały charakter różnorodny (ważne, by jedna funkcja nie wykluczała drugiej) i **elastyczny**, z wyraźnym podziałem ról przestrzeni:

Funkcje społeczne i integracyjne:

- miejsce spotkań mieszkańców (pałac powinien być otwarty i dostępny dla wszystkich, nie tylko dla biletowanych wydarzeń czy warsztatów)
- przestrzeń do spotkań i działania dla NGO-sów i wolontariatu (stałe miejsce pomogłoby odbudować Młodzieżową Radę).

- integracja międzypokoleniowa,
- osobna przestrzeń dla młodzieży, na którą zwracali uwagę przedstawiciele wszystkich grup: dedykowane miejsce, gdzie młodzież może spotkać się na własnych zasadach (z regulaminem), bez narzucania aktywności przez animatorów,
- centrum wsparcia mieszkańców, Środowiskowy Dom Samopomocy dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami,
- a także sale na użytek Urzędu Gminy, któremu brakuje sal m.in. na sesje, a także na salę ślubów.

Funkcje kulturalne i edukacyjne:

- miejsce na koncerty, wystawy, teatr, kino,
- Izba Pamięci/Izba Regionalna (wystawy historyczne),
- warsztaty, szkolenia i prelekcje,
- programy popularyzujące naukę (np. SOWA).

Funkcje rekreacyjne i gastronomiczne:

- kawiarnia lub kawiarenka społeczna,
- taras z funkcją restauracyjną,
- ogródek kawiarniany od strony parku,
- miejsce „na kawę, rozmowę, spotkanie”.

„W Murowanej nie ma gdzie po prostu pójść na kawę i posiedzieć.”

Funkcje komercyjne wspierające utrzymanie obiektu (na które zwracali uwagę przede wszystkim radni i urzędnicy):

- wynajem sal na cele komercyjne, usługi (np. na zajęcia jogi, na sesje fotograficzne, na uroczystości rodzinne),
- pokoje gościnne / hotelowe,
- usługi specjalistów (psycholog, fizjoterapeuta).

Warsztaty badawcze z przedstawicielami i przedstawicielkami urzędu, instytucji publicznych, organizacji społecznych i radnych

Doroślým mieszkańcom w wieku produkcyjnym zależy na pałacu jako **otwartej, żywej i dostępnej dla wszystkich mieszkańców przestrzeni wspólnej**, opartej na szacunku do dziedzictwa, ale odpowiadającej na współczesne potrzeby społeczne. Kluczowe znaczenie mają wielofunkcyjność miejsca, jego dostępność, obecność gospodarza oraz znalezienie mądrego i zrównoważonego modelu finansowania pałacu. Co ważne, rewitalizacja pałacu jest postrzegana nie jako pojedynczy projekt, lecz jako **długofalowa inwestycja w jakość życia mieszkańców i rozwój lokalnej społeczności**.

SENIORZY I SENIORKI

W badaniu wzięło udział 9 osób – 7 osób seniorskich oraz 2 przedstawicielki Ośrodka Pomocy Społecznej. Odpowiedzi grupy łączyły **osobiste wspomnienia zwu, ocenę obecnego stanu oraz wizję przyszłego, społecznego znaczenia pałacu.**

Seniorzy bardzo wyraźnie podkreślali **wartość historyczną pałacu** oraz jego znaczenie symboliczne dla Murowanej Gośliny. W wypowiedziach często pojawiały się odniesienia do przeszłych funkcji, mieszkańców i wydarzeń.

Spacer badawczy z grupą seniorów i seniorek oraz przedstawicielkami OPS-u

Spacer badawczy z grupą seniorów i seniorek oraz przedstawicielkami OPS-u

Za szczególnie cenne uznano:

- całą bryłę architektoniczną i historię, w tym podjazd i ogólny układ otoczenia pałacu,
- układ przestrzenny: 2 główne kierunki ruchu (północ-południe i prostopadły ciąg), które powinny zostać odtworzone po usunięciu obecnych przeszkód.
- oryginalne detale (drzwi, piece kaflowe z okresu secesji, okna – „To jest cały cymes – klimat dawnych czasów.”),
- piwnice z ceglanymi murami, łukami,
- lokalizację w parku i w centrum miasta.

TRUDNOŚCI I OBAWY

Jednocześnie pałac był opisywany jako: trudny w codziennym użytkowaniu, częściowo zdewastowany, pełniący głównie funkcję magazynową („graciarnia”). Seniorzy wskazywali na liczne bariery, które dziś uniemożliwiają korzystanie z pałacu:

- progi i nierówne podłogi,
- strome schody, brak windy („Bez windy my tu po prostu nie wejdziemy”),
- niewystarczające oświetlenie,
- obawy związane z poruszaniem się po budynku.
- brak ogrzewania,
- nieprzyjemne zapachy i widoczne rury,
- zniszczone ściany i sufity,
- chaotyczne dobudówki i podziały przestrzeni na piętrze,
- brak gospodarza/menedżera miejsca („Czego brakuje? Gospodarza, remontu i ożywienia serca tego miejsca”)
- brak jasnej funkcji i programu działań,
- brak odpowiedniego zaplecza dla spotkań większych grup.

Spacer badawczy z grupą seniorów i seniorek oraz przedstawicielkami OPS-u

POTENCJAŁY I ZASOBY

Pomimo trudności seniorzy bardzo wyraźnie dostrzegali **potencjał pałacu jako przyszłego centrum życia społecznego i kulturalnego**.

„Pałac powinien być marką Murowanej Gośliny.”
„To miejsce ma ogromny potencjał integracyjny.”

Najczęściej wskazywane potencjały to:

- dobra akustyka (idealna na koncerty, spotkania muzyczne),
- duże pomieszczenia umożliwiające spotkania w dużym gronie,
- piwnice jako przestrzeń klimatyczna (na np. winiarnię, piwnicę artystyczną),
- taras i park jako przestrzeń rekreacyjna,
- możliwość połączenia historii z nowoczesnym użytkowaniem,
- pomieszczenia gospodarcze: remont i adaptacja istniejących budynków (np. wozowni) na funkcje służebne.

FUNKCJE PAŁACU

Seniorzy wskazywali szeroki wachlarz **przyszłych funkcji**, odpowiadających na realne braki w gminie.

Funkcje społeczne i integracyjne

- pałac może się stać miejscem spotkań seniorów w większych grupach (20–100 osób),
„W Murowanej nie ma miejsca, gdzie emeryci mogą się spotykać w większym gronie”.
- centrum wolontariatu,
- przestrzeń dla NGO-ów, także z mniejszych miejscowości, “które mogłyby się tu zaprezentować”
- miejsce integracji międzypokoleniowej,
- potrzeba wsparcia społecznego i zawodowego dla osób z niepełnosprawnościami – stworzenie Środowiskowego Domu Samopomocy, miejsca integracji osób z niepełnosprawnościami z innymi grupami społecznymi.

Funkcje kulturalne i edukacyjne

- koncerty (np. Goślińskiego Towarzystwa Muzycznego),
- wystawy i prezentacje historii gminy – spotkania z historykami (np. Stowarzyszenie "Dzieje"), prezentacje promujące historię Murowanej Gośliny, baza edukacyjna dla szkół. Podczas spotkania padła sugestia nawiązania kontaktu z potomkami ostatnich właścicieli pałacu (mieszkającymi dziś w Niemczech) w celu pozyskania pamiątek i wzbogacenia tożsamości tego miejsca,
- warsztaty rękodzielnicze, majsterkowanie (na wzór "domów chłopaka/dziewczyny"), kulinarne (z udziałem Technikum Żywności), taneczne.

W pałacu powinna być prezentowana kultura wysoka: koncerty muzyki klasycznej (np. na tarasie), spotkania z artystami, wystawy, spektakle teatralne.

"Ja uważam, że pałac to jest takie miejsce klimatyczne, gdzie powinna być popularyzowana kultura, tak zwana wysoka".

„To powinno być centrum integracji, a nie powielanie [działań] domu kultury.”

Funkcje kawiarniane i rekreacyjne

- kawiarenka w starym stylu,
- bar-pub-kawiarnia twórcza w piwnicach – przyjazne miejsce spotkań z przystępnymi cenami, np. oferujące wyroby lokalnych przedsiębiorców,
- miejsce prowadzone także przez osoby z niepełnosprawnościami,
- taras o funkcji rekreacyjnej,
- w otoczenie pałacu mogłaby powstać oranżeria, ogrody tematyczne i społeczne współtworzone przez mieszkańców, w tym osoby z niepełnosprawnościami.

Funkcje wspierające

Na funkcje wspierające wskazywały **przedstawicielki Ośrodka Pomocy Społecznej**. Warto rozważyć wg nich zachowanie części mieszkań jako treningowych lub gościnnych. Na piętrze pałacu można stworzyć gabinety do spotkań indywidualnych (gabinety na mediację, wsparcie psychologiczne i psychiatryczne).

Funkcja obronna

Piwnica mogłaby być zaadoptowana na schron cywilny, co byłoby potrzebne i mogłoby pomóc w pozyskaniu dodatkowych funduszy z budżetu państwa.

Kluczowa potrzeba seniorów to dostępne, gościnne miejsce spotkań i aktywności, które umożliwi regularne kontakty społeczne wszystkim grupom społecznym, pomoże przeciwdziałać samotności i pozwoli aktywnie uczestniczyć w życiu gminy. Seniorzy widzą pałac jako **potencjalne centrum integracyjno-kulturalne gminy**, oparte na historii, dostępności i relacjach.

PODSUMOWANIE

Przeprowadzona diagnoza społeczna pałacu w Murowanej Goślinie, oparta na analizie danych zastanych, badaniu ankietowym oraz pogłębionych spotkaniach i spacerach badawczych z mieszkańcami, pokazuje bardzo wysoki poziom spójności w sposobie postrzegania tego miejsca, przy jednoczesnym zróżnicowaniu akcentów i potrzeb pomiędzy poszczególnymi grupami społecznymi.

Niezależnie od wieku, stopnia zaangażowania społecznego czy roli instytucjonalnej, **pałac jest postrzegany jako przestrzeń o wyjątkowym, lecz obecnie niewykorzystanym potencjale, który mógłby odegrać kluczową rolę w rozwoju społecznym, kulturalnym i wizerunkowym gminy.**

Wspólnym mianownikiem wszystkich zebranych głosów jest przekonanie, że zasadniczym problemem pałacu nie jest brak akceptacji społecznej ani brak pomysłów na jego wykorzystanie, lecz wieloletnie zaniedbanie, brak jasnej funkcji oraz nieobecność codziennego życia społecznego. Pałac, mimo swojej centralnej lokalizacji i silnych walorów przyrodniczo-historycznych, funkcjonuje dziś raczej jako przestrzeń wykluczona i problemowa niż jako miejsce wspólne. Jednocześnie niemal wszystkie grupy badanych podkreślały, że **dokładnie te cechy, które są dziś niedostępne lub osłabione – park, historia, architektura, atmosfera – stanowią największy kapitał tego miejsca.**

Analiza odpowiedzi ankietowych, w których dominowali dorośli mieszkańcy w wieku produkcyjnym, wyraźnie pokazuje deficyt ogólnodostępnych, codziennych miejsc spotkań i integracji społecznej w skali całej gminy. **Respondenci poszukują przestrzeni „trzeciego miejsca” – nieformalnej, niewymagającej uczestnictwa w zorganizowanych wydarzeniach, pozwalającej na spontaniczne spotkanie, rozmowę, odpoczynek czy udział w kulturze bez konieczności wyjazdu do większego miasta.** W tym sensie pałac jest postrzegany jako naturalna odpowiedź na szerszy problem rozproszenia życia społecznego i braku wspólnej przestrzeni, która łączyłaby różne grupy mieszkańców. Warsztaty i spacerowe badania pozwoliły pogłębić te wnioski i ukazać wyraźne różnice perspektyw pomiędzy grupami wiekowymi, przy jednoczesnym zachowaniu spójnej wizji ogólnej.

Młodzież, będąca jedną z najslabiej reprezentowanych grup w dokumentach strategicznych gminy, bardzo jednoznacznie artykułowała **potrzebę bezpiecznego, dostępnego i niedrogo miejsca spotkań, w którym mogłaby po prostu być** – bez presji konsumpcji, bez formalnego programu i bez poczucia bycia „nie na miejscu”. Dla młodych osób pałac jest atrakcyjny przede wszystkim ze względu na swój klimat, historię i różnorodność przestrzeni, ale jednocześnie budzi silne poczucie zagrożenia i wykluczenia ze względu na stan techniczny, brak nadzoru oraz brak jasnego komunikatu, że jest to miejsce także dla nich. Młodzież nie oczekuje wyłącznie oferty wydarzeniowej – oczekuje prawa do współobecności i współtworzenia.

Dorośli w wieku produkcyjnym, w tym przedstawiciele instytucji publicznych, organizacji społecznych i administracji samorządowej, kładli większy nacisk na **długofalową stabilność funkcjonowania pałacu.** W ich wypowiedziach silnie obecna była **potrzeba łączenia funkcji społecznych i kulturalnych z umiarkowaną działalnością komercyjną, która pozwoliłaby na utrzymanie obiektu i jego profesjonalne zarządzanie.** Jednocześnie również ta grupa podkreślała, że pałac nie powinien stać się wyłącznie miejscem usługowym ani powieleniem istniejących instytucji kultury, lecz przestrzenią uzupełniającą lokalny ekosystem społeczny – elastyczną, wielofunkcyjną i otwartą na różne formy aktywności.

Seniorzy i seniorki, będący grupą najlepiej rozpoznaną i najsilniej wspieraną systemowo w gminie, postrzegają pałac przede wszystkim jako **potencjalne centrum integracji społecznej i przeciwdziałania samotności.** Ich perspektywa mocno akcentuje

znaczenie dostępności architektonicznej, komfortu użytkowania oraz obecności stałego gospodarza miejsca. Dla seniorów pałac **jest nośnikiem pamięci i tożsamości lokalnej, a jego rewitalizacja ma wymiar nie tylko funkcjonalny, ale także symboliczny** – jako przywrócenie ciągłości historii i wspólnoty. Jednocześnie seniorzy, podobnie jak młodzież, bardzo wyraźnie wskazywali na potrzebę międzypokoleniowości i unikania rozwiązań, które dzieliłyby użytkowników według wieku czy statusu.

Zestawienie wyników z ankiety oraz warsztatów pokazuje, że mimo różnic w akcentach, wszystkie grupy są zgodne co do zasadniczego kierunku zmian. **Pałac powinien zostać przekształcony w wielofunkcyjne, otwarte centrum społeczno-kulturalne, silnie powiązane z parkiem i przestrzenią publiczną, działające codziennie, a nie wyłącznie okazjonalnie. Kluczowe znaczenie ma nadanie mu realnej funkcji wspólnotowej** – takiej, która wypełni lukę pomiędzy domem, szkołą, instytucją kultury i przestrzenią komercyjną.

Na tej podstawie wyraźnie rysują się główne kierunki rewitalizacji pałacu.

Rewitalizacja musi mieć charakter nie tylko techniczny, ale przede wszystkim społeczny – przywrócenie budynku do użytku powinno iść w parze z nadaniem mu programu, gospodarza i jasnej tożsamości.

Pałac powinien pełnić funkcję **miejsca spotkań i integracji, z czytelną ofertą codzienną (kawiarnia, przestrzeń otwarta, park) oraz zmienną ofertą kulturalną i edukacyjną**. Konieczne jest silne **postawienie na dostępność i bezpieczeństwo**, zarówno w wymiarze architektonicznym, jak i społecznym, tak aby żadna z grup mieszkańców nie czuła się wykluczona.

Istotnym kierunkiem jest **łączenie funkcji społecznych z wybranymi funkcjami komercyjnymi, które będą wspierały trwałość finansową obiektu, nie dominując jednak nad jego publicznym charakterem**.

Wreszcie, rewitalizacja pałacu powinna być **procesem partycypacyjnym także na etapie wdrażania – jako projekt współtworzony przez mieszkańców**, a nie wyłącznie realizowany „dla” nich.

Całość diagnozy prowadzi do wniosku, że pałac w Murowanej Goślinie ma potencjał stać się nie tylko odnowionym zabytkiem, ale przede wszystkim nowym centrum życia społecznego gminy – miejscem, które realnie odpowiada na zidentyfikowane potrzeby

mieszkańców, wzmacnia więzi społeczne i buduje długofalową jakość życia lokalnej wspólnoty.

Celiniec, Huciska, Huta Pusta, Zielonka,	Wołodziejowskiego, Za Mostem, Zagłoby, Zbyszka – bioodpady ,	MONIKA Szoldra
--	--	----------------

✂

**Odpowiedz na dwa pytania, aby
Pałac w Parku Miejskim był taki, jak chcą mieszkańcy**

Wyobraź sobie, że pałac staje się miejscem dla mieszkańców – jak powinien wyglądać? Co byś tu chciał/a robić i po co byś tu przychodził/a?

Chcę, żeby to było miejsce, gdzie będą organizowane warsztaty, szkolenia dla mieszkańców (darmowe, np. joga, kulinaria) żeby było np. sala (na ok. 20 osób) którą można by było skorzystać na swoje potrzeby (spotkania, czy szkolenie)

Czego Ci brakuje w gminie, kiedy chcesz fajnie spędzić czas wolny?

Cyklicznych imprez dla dzieci w różnym wieku (wata cukrowa i dmuchawce nastolatków już nie interesują). Uważam, że warto pobudzić gminę Cienowat (tam dzieje się coś cały czas)

Do 15.12.2025 r. przynieś wypełnioną pocztówkę do kancelarii Urzędu Miasta i Gminy (pl. Powstańców Wielkopolskich 9) lub przyslij jej zdjęcie na adres promocja@murowana-goslinia.pl

Potrzeby dotyczące zagospodarowania pałacu w Murowanej Goślinie - pocztówka badawcza